

Slezská univerzita v Opavě

Petr Slováček připravuje k vydání obsáhlou studii k filozofickým základům psychologie Tomáše Akvinského

Autor: Ivan Augustin

OPAVA - Ani v létě nepřestává vedoucí Ústavu středoevropských studií Fakulty veřejných politik Mgr. Petr Slováček, Ph.D., myslet na realizaci projektu, jenž uspěl v letošní Interní grantové soutěži Slezské univerzity. Výstupem z něj se stane tiskem vydaná obsáhlá studie „Filosofické základy psychologie Tomáše Akvinského“, již teď dává finální podobu.

„Samozřejmě vycházím ze své disertační práce obhájené na katedře filozofie Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci,“ konstatuje P. Slováček. „Určité úpravy textu lze po čtyřech letech považovat za kosmetické, s čímž se nyní seznamují i ti, kdo se mnou na závěrečné redakci a přípravě textu k tisku spolupracují,“ dodává k publikaci, která dostala podtitul „Studie k filosofické psychologii a metafyzice vrcholného středověku“.

Dominik Duka o Tomáši Akvinském

Je osobností, kterou znají nejen církevní dějiny, ale i tím, koho zná filosofie a celý vzdělaný svět. Je tvůrcem, či spolutvůrcem té civilizace, kterou nazýváme křesťanskou, či západní. Je to civilizace katedrál a univerzit. Ústředním bodem této civilizace je myšlení. Dílo sv. Tomáše Akvinského nechť je pro nás inspirací. Rozhodl se k riskantní cestě, kdy jako křesťan chtěl do svého myšlení přijmout dědictví antiky. Šlo o tvůrčí přístup, kdy vedl dialog s tradicí antiky, ale přihlížel i k dílu židovských a arabských myslitelů-aristoteliků.

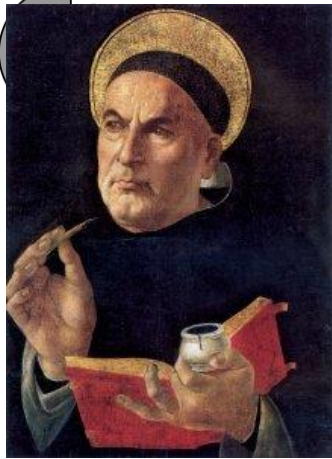
Současná kultura nemůže být bez univerzit a katedrál. Měla by pohlížet na dědictví minulých staletí. Neměla by se ho zbavovat jako nemoderního. Ne vše staré je špatné a nepoužitelné. Dnešní civilizace nemůže rezignovat na rozum a vůli. Údiv nad Boží velikostí nemá vést k šoku, ale k zasažení láskou, která je Božím darem. Rozum, moudrost, krása, pravda - to jsou principy naší tomášovské kultury a civilizace.

„Tomáš Akvinský patří nesporně k těm velikánům, jejichž odkaz není zajímavý pouze z čistě historicko-filosofického hlediska, ale také proto, že se jeho dílo stalo základem živé a plodné tradice, která má i po 740 letech, které od jeho smrti na jaře uplynuly, své neopomenutelné místo v myšlení současnosti, třebaže spíše v katolickém prostředí. Tato posledně uvedená skutečnost se ovšem nezdá být nevýhodou, nýbrž v době, kdy se s novou naléhavostí vynořují otázky, jež vyžadují porozumění člověku, byť elementární, právě naopak,“ přibližuje v úvodu P. Slováček čtenáři svou práci a dále vymezuje její obsah.

„Zaměřuji se jen na centrální pojmy duše a člověka, jejichž vypracování a nové promyšlení Tomášem Akvinským působí ve zmíněné tradici dodnes,“ specifikuje a klade si za cíl volbu takové perspektivy zkoumání, jež by mohla vycházet z již dosažených výsledků a současně by přinesla něco nového. „S ohledem na rozsah tomistické literatury jde jistě o požadavek dosti troufalý, nicméně věřím, že je stále možné alespoň nepatrně k tomuto ohromnému dílu přispět,“ objasňuje. Téhož názoru byl ostatně také vedoucí jeho disertační práce prof. PhDr. Ivan Blecha, CSc., v Opavě známý svou excelentní přednáškou na téma

„Co dělá vědu vědou“ pronesenou v listopadu 2012 na pozvání Ústavu fyziky Filozoficko-přírodovědecké fakulty, v níž za étos vědy označil kritickou skepsi rodící pokoru k poznání.

S velkou dávkou pokory přistupoval k osobnosti Tomáše Akvinského rovněž P. Slováček, když koncipoval text, jehož těžiště spočívá v pojednání o diferencovaném chápání pojmu duše, tedy o problému, jenž sám o sobě, ale i z hlediska vztahu duše k člověku dlouhodobě poutá největší pozornost. V první části studie představuje některé nejdůležitější nauky o duši a aspektech vlivnějších filozofických systémů, které dílu Tomáše Akvinského předcházely. „Už tady se ale pokouším vést k soustředění na možné zdroje a počátky vytčeného problému. V případě Platóna a Aristotela však setrvávám na zdůraznění jejich tradičního protikladu v chápání duše člověka,“ přiznává.

Druhou část práce tvoří zdůvodnění různého rozumění pojmu duše u samotného Tomáše Akvinského. „Duši u něj můžeme chápat alespoň ve dvou významech, v rovině ontologicko-filozofické a v rovině eticko-teologické. Jestliže připustíme ještě význam třetí, myslíme na spíše teoretickou podporu v systému Tomáše Akvinského, a to v souvislosti s Aristotelem,“ naznačuje autor a současně upozorňuje na úzkou spjatost problematiky duše s ostatními filozofickými disciplínami. „Tato skutečnost je též příčinou, proč se v průběhu vzniku práce bylo naprosto nezbytné vyrovnat s některými otázkami čistě metafyzického, přírodně-filozofického nebo i epistemologického charakteru,“ připomíná P. Slováček a potvrzuje, že psychologická problematika je u Tomáše Akvinského velice dobře zpracovaná. „Za novum ve svém zpracování považuji zřetel jak na užší interdisciplinární souvislosti v rámci filosofie Tomáše Akvinského, tak na širší historicko-filozofický kontext. Domnívám se, že zohlednění těchto momentů může odhalit ty aspekty jeho teorie, jež snad dosud zůstaly badatelům skryty. Proto jsem se pokusil o propojení interpretací některých metafyzických problémů a psychologie na pozadí širšího vývoje,“ poznamenává autor.

Nebyl by to ale Petr Slováček, kdyby plurálem svého vytříbeného výkladu nezdůraznil z jeho pohledu významný podíl těch, o něž se při vzniku studie nejvíce opíral. Byli jimi nejen už citovaný školitel prof. I. Blecha, uznávaný kritický interpret fenomenologie prostějovského rodáka Edmunda Husserla (1859-1938) a jejího dalšího vývoje u Martina Heideggera (1889-1976), Eugena Finka (1905-1975) a Jana Patočky (1907-1977), a konzultant PhDr. Jozef Matula, Ph.D., znalec středověké latinské a byzantské filozofické tradice, renesanční filosofie a dějin tolerance. K oběma uvedeným osobnostem z katedry filosofie Filozofické fakulty Univerzity Palackého však řadí ještě třetí, svou životní múzu Veroniku. „Byl bych ovšem velmi nerad, kdyby se v tomto výčtu zapomnělo na pomoc pracovníků knihovny Univerzity Palackého,“ osvědčuje závěrem P. Slováček svou důkladnost.

Bc. Martin Kůs, vztahy s veřejností

Slezská univerzita v Opavě

Olbrichova 25, 746 01 Opava

telefon: 739 720 126, e-mail: martin.kus@slu.cz

Slezská univerzita v Opavě vznikla po listopadu 1989 nejprve jako dvě fakulty Masarykovy univerzity v Brně a následně Zákonem České národní rady z 9. července 1991 pak z těchto dvou fakult vznikla Slezská univerzita se sídlem v Opavě. Jedná se o veřejnou vysokou školu sídlící v Opavě a Karvině. V současné době má čtyři součásti: Filozoficko-přírodovědeckou fakultu v Opavě, Obchodně podnikatelskou fakultu v Karvině, Fakultu veřejných politik v Opavě a Matematický ústav v Opavě. Na ústavech, katedrách a specializovaných pracovištích univerzity v současnosti studuje na osm tisíc posluchačů.

Více o univerzitě a dění na ní najdete na www.slu.cz a www.inoviny.slu.cz